

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ

Дудченко В.О.

студент;

Хижняк М.І.

*кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
старший науковий співробітник,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України*

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ УМОВ ДЛЯ НАГУЛУ ПРОМИСЛОВИХ ВИДІВ РИБ КАХОВСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА

Каховське водосховище являє собою водойму площею водного дзеркала 215,5 тис. га при НПР 16 м, яка знаходиться між двома греблями. Водосховище було створено у 1956 р. шляхом зарегулювання стоку Дніпра греблею Каховської ГЕС [1, ст. 5].

На відміну від інших рівнинних водосховищ України, Каховське відрізняється відносною глибоководністю (середня глибина – 7,7 м за максимальною до 38 м). У водосховищі істотно збільшилися глибини та значно зменшилися проточність і водообмін, а в зв'язку з цим дещо змінився температурний режим. Навесні спостерігається уповільнення прогрівання води, восени – відповідно довготривалішим стало її охолодження, особливо на нижній ділянці водойми. Внаслідок несприятливого гідрологічного режиму в період нересту відсутня затоплена лугова рослинність і риба змушена у якості нерестового субстрату використовувати вегетуючу та відмираючу водну рослинність, кореневища верби, очерету [2].

Як і на більшості великих водосховищ, роботи по підготовці ложа водойми для активного рибальства в Каховському водосховищі не проводилися, а роботи з поліпшення умов відтворення рибних запасів зводилися переважно до встановлення штучних нерестовищ [1, ст. 6].

Первинний склад іхтіофауни Каховського водосховища сформувався за рахунок видів, що перебували в р. Дніпро в зоні затоплення із істотним впливом напівпрохідних форм Нижнього Дніпра та Дніпровсько-Бузької естуарної системи. До складу іхтіофауни в перші роки існування водосховища входило 47 видів, основними з яких були

плоскирка, синець, лящ, чехоня, тюлька, верховодка, окунь. На даний час іхтіофауна Каховського водосховища нараховує 42 види риб, які належать до 15 родин, з яких промислове значення мають біля 20 видів. Основними промисловими видами є лящ, плітка, судак, сріблястий карась, тюлька, білий і строкатий товстолобики [1, ст. 6].

Основні нерестові угіддя каховської популяції судака розташовані в середній частині водосховища. Особливу перевагу судак віддає мілководним піщаним ділянкам, більш захищеним від інтенсивного вітрового і хвильового впливу. Основні кладки ікри судака відзначені на глибинах 0,5-1,0 м [1, ст. 7].

В період 1999–2009 років промисловий вилов риби на Каховському водосховищі має загальну тенденцію до збільшення: від 2 тис. т у 1999 р. до 2,8 тис. т у 2009 р. Основним фактором позитивного впливу на зростання валового вилу було збільшення чисельності та іхтіомаси сріблястого карася, негативного – зменшення технічної інтенсивності лову тюльки та скорочення запасів плітки. Вилів інших основних промислових видів протягом останніх 10 років характеризується значною стабільністю. Рибопродуктивність водосховища в 2009 р. становила 12,8 кг/га, що є на рівні середньої по каскаду [3].

Якщо порівнювати, то в 2021 році зменшено кількість сіток у всіх дніпровських водосховищах у порівнянні з 2019 роком. Зокрема, у 2019 році в Київському водосховищі було дозволено встановлення 6740 сіток, а у 2021 році 4467, у Канівському – 4690 та 3758 відповідно; у Кременчуцькому 17115 та 13662; у Дніпровському 3890 та 3130 і Каховському 13830 та 11631 [4]. Такі засоби свідчать про створення умов та бережного ставлення до водних біоресурсів, а також для відновлення їх популяцій. При цьому максимальна довжина сіток становить 70 метрів. Також збільшилася кількість ошадливих знарядь лову таких як ятерів частикових, що є прикладом створення умов для бережного ставлення до молоді водних біоресурсів, зокрема на Каховському водосховищі у 2019 році – 910, а в 2021 році – 1011. Також передбачено обмеження промислового добування на верхніх ділянках Каховського водосховища оскільки вони виконують надважливу функцію у процесах відтворення та нагулу молоді аборигенних видів риб.

Отже, нормальні умови природного відтворення риб у верхній та середній частинах Каховського водосховища формуються лише за сприятливим гідрологічним режимом.

Список використаних джерел:

1. Захарченко І.Л. Біологічна характеристика популяції судака Каховського водосховища. Київ, 2006. С. 5–7.

2. Павлов О.М. Водний фонд запорізької області та його рибогосподарське використання. URL: <https://miest2016.forum2x2.ru/t192-topic>

3. Захарченко І.Л. Оптимізація якісних характеристик рибпромислового навантаження на Каховському водосховищі. URL: <http://oaji.net/articles/2015/2115-1435056762.pdf>

4. Державне агенство меліорації та рибного господарства України. URL: https://darg.gov.ua/_pro_rezhimi_ribaljstva_2021_0_0_0_10526_1.html